

30β. Τα ελληνικά κράτη μετά την άλωση της Πόλης

Μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους (1204) δημιουργήθηκαν από βυζαντινούς άρχοντες τέσσερα μικρά ελληνικά κράτη, με σκοπό να απελευθερώσουν τη σκλαβωμένη πρωτεύουσα:

1. Η Αυτοκρατορία της Νίκαιας

Ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου **Θεόδωρος Λάσκαρης** και ο Πατριάρχης, μετά την άλωση της Πόλης, κατέφυγαν στη **Νίκαια** της Μικράς Ασίας¹ και ανασύνταξαν εκεί την **εξόριστη βυζαντινή αυτοκρατορία**. Αυτή φιλοξενούσε τώρα τον αυτοκρατορικό αετό και μάλιστα δικέφαλο, με το ένα κεφάλι να κοιτάζει την Ανατολή και το άλλο τη χαμένη Κωνσταντινούπολη. Κάνοντας διπλό αγώνα, κατά των Τούρκων και των Φράγκων, ο Λάσκαρης και οι διάδοχοί του Παλαιολόγοι κατέφεραν να διατηρήσουν τη νέα «αυτοκρατορία» επί 57 χρόνια και από εκεί να απελευθερώσουν την Πόλη (1261).

Η ιστορία της αυτοκρατορίας της Νίκαιας είναι «**η ιστορία της Πόλης χωρίς την Πόλη**».

1. Ο δικέφαλος αετός έγινε το σύμβολο της εξόριστης αυτοκρατορίας.

2. Πόντιοι χορευτές και λυράρης.

3. Ο ναός της Αγίας Σοφίας στην Τραπεζούντα. Οι ιδρυτές του νέου κρατιδίου μετέφεραν εδώ τις μνήμες και το όνομα της Μεγάλης Εκκλησίας.

¹ **Νίκαια:** Πόλη κοντά στην ασιατική πλευρά της Προποντίδας, που απέχει 160 χιλ. από την Κωνσταντινούπολη. Ο αυτοκράτορας δηλαδή κατέφυγε στην κοντινότερη μεγάλη πόλη.

3. Το Δεσποτάτο² της Ηπείρου

Το ίδρυσε στην **Ηπείρο** ο δεσπότης Μιχαήλ Α' Άγγελος με πρωτεύουσά του την **Άρτα**. Με τον καιρό αύξησε την επικράτειά του σε όλη τη δυτική Ελλάδα και τη Μακεδονία. Η πιο σημαντική στιγμή της ιστορίας του όμως ήταν η απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης, της δεύτερης σημαντικής πόλης της Αυτοκρατορίας, από τους Λατίνους, είκοσι χρόνια μετά την άλωσή της (1224).

4. Στην **Παναγία την Παρηγορίτισσα** αφέρωσαν τη Μητρόπολή τους, στην Άρτα, οι ιδρυτές του Δεσποτάτου της Ηπείρου.

4. Το Δεσποτάτο του Μιστρά

Το ίδρυσαν πολύ αργότερα οι Παλαιολόγοι σε οχυρωμένη από τους Φράγκους θέση, κοντά στη Σπάρτη. Το μικρό, στο ξεκίνημά του, Δεσποτάτο απλώθηκε σιγά-σιγά και, αφαιρώντας εδάφη από τους Φράγκους, έφτασε ως τον Ισθμό της Κορίνθου. Το Δεσποτάτο γνώρισε μεγάλη ακμή στα γράμματα και τις τέχνες. Εδώ έζησε και δίδαξε ο σοφός **Γεώργιος Πλήθων-Γεμιστός**. Εδώ στέφθηκε ο τελευταίος αυτοκράτορας του Βυζαντίου **Κωνσταντίνος Παλαιολόγος**.

Τα κάστρα, τα παλάτια και οι εκκλησίες του σώζονται ως σήμερα και δίνουν ανάγλυφη την εικόνα της βυζαντινής αυτής πολιτείας.

5. Ο Μιστράς όπως σώζεται σήμερα.

² Δεσποτάτο: Πριγκιπάτο, δεσπότης: ηγεμόνας.